

УДК: 630*434: 502/.504: (477.41/.42)

ВІДНОВЛЕННЯ ЛІСІВ І ОЦІНКА ПРИРОСТУ ДЕРЕВОСТАНУ ПІСЛЯ МАСШТАБНИХ ЛІСОВИХ ПОЖЕЖ В УМОВАХ КОПИЩАНСЬКОГО ЛІСНИЦТВА ПОЛІСЬКОГО ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА

В. Б.Левченко¹, М. С. Карпович¹, О. О. Сич*, К. С. Худаківська**

¹*Малинський фаховий коледж, м. Малин, Україна*

***Житомирський агротехнічний фаховий коледж, м. Житомир, Україна*

Зміни клімату в умовах Житомирського Полісся України досить різко відображаються на стані пожежної небезпеки. Особливо це гостро відчувалось в 2016, 2018 та 2020 роках. Причинами цього стали: тривалий бездощовий період, накопичення сухої горючої речовини, антропогенний фактор, високий рівень температури повітря.

Об'єкти дослідження, а саме пробні площі 1, 2, 3 були закладені в Олевському та Овруцькому районах Житомирської області на територіях, що були раніше пройдені масштабними лісовими пожежами, а інші пробні площі, зокрема 4, 5, 6 – на території, де пожежа сталася ще в 2011 році (табл. 1).

Таблиця 1

**Таксаційні показники деревостанів в процесі формування на
горільниках в умовах Копищанського лісництва
Поліського природного заповідника**

№ П П	ЛРУ	По- жежа, рік	Наслідки Пожежі	Таксаційні показники по деревостану (середнє)				Кількість, шт./га		Запас, м ³ /га
				склад	А, років	Н, м	Д, См	ростучі	сухостій	
1	С ₂	2016	сухостійний горільник	8Сз2Бп	12	0,8	0,6	1000	200	0,9
2	С ₃	2017	горільник Іа	6Сз2Бп 2Дз	12	1,3	2,0	150	470	1,0
3	С ₂	2018	горільник повалений	3Сз7Бп	12	2,2	2,2	600	200	5,0
4	С ₃	2018	горільник сухостійно- повалений	10Сз	11	1,2	1,2	120	800	0,3
5	С ₂	2020		10Сз	13	1,4	1,4	800	1600	0,9
6	А ₂	2020		10 Сз	12	1,2	2,8	6400	400	6,4
НІР ₀₀₅		-	-	-	0,12	0,14	0,21	0,42	0,34	0,1 2

В обох випадках, пожежі були багатоосередкові, тому горільники і незаймані лісовими пожежами території знаходились поруч одна від одної.

Лісовідновлення на пройдених пожежами територіях ще не завершилося. Про це свідчить сукупність древних порід у складі яких є сосна звичайна, що за результатами лісопатологічного моніторингу ще не досягли оптимуму за діаметрами стовбура на висоті 1,3 м. При порівнянні пройдених масштабними лісовими пожежами торф'яних і мінеральних ґрунтів, можна охарактеризувати ряд особливостей щодо особливостей формування деревостану.

Зокрема нами було встановлено, що на мінеральних ґрунтах горільники більш чітко розділяються на сухостій, напівділові та повалені дерева. При більш глибокому проникненні кореневих систем у глиб на мінеральних ґрунтах, особливо в лісорослинних умовах C_2 - C_3 , розпад горілого сухостою розтягується на тривалий час. Кореневі системи при цьому обгорають не по всьому колу. На торфових ґрунтах коренева система не проникає глибше 30-40 см, хоча її протяжність більше, ніж на мінеральних [1, 2].

Суттєвість відмінностей в таксаційних показниках дерев щодо їх розмірів дозволяє деревним породам на торф'яних ґрунтах перебувати в стані сухостою досить тривалий час зокрема, до 20-30 років [3]. На етапі формування деревостанів розподіл кількості дерев сосни звичайної за висотою і діаметрам носить нерівномірний характер.

Розвиток сходів, самосіву, підросту відбувається інтенсивніше, коли фактори ґрунтового середовища за своїм рівнем ближче до оптимуму. Чим молодші рослини за віком, тим більше факторів на них впливає і тим глибший і ефективніший це вплив. Важливе місце відводиться мінливості кліматичних показників за температурним режимом навколишнього середовища і кількості опадів.

Висновки:

1. На початковому етапі лісовідновлення на згарищах, процес лісовідновлення в умовах Копищанського лісництва ще не завершений і буде протікати досить тривалий час.

2. Значна частина сходів і самосіву хвойних порід першої генерації потрапляє у відпад в міру розвитку деревно-чагарникової рослинності, а також під дією холодних повітряних мас, що спостерігаються у нічні часи.

3. За аналізом ходу росту в умовах на підставі стиглих модельних дерев нами було встановлено, що в соснових лісах типу C_2 - C_3 на початковій фазі його розвитку відбувається невелике збільшення приросту.

Посилання

1. Ворон В. П. Мельник Є. Є., Сидоренко С. Г. Тенденції виникнення пожеж в лісах зеленої зони м. Харкова. Проблеми пожежної безпеки. 2012. Вып. 32. С. 37–42.

2. Зібцев С. В. Яворовський П. П. Лісова пірологія: підручник. Корсунь-Шевченківський: ФОП Гаврищенко В. М. 2016. 331 с.

3. Свириденко В.Є. Бабіч О.Г., Швиденко А.Й. Лісова пірологія: Підр. К.: Агропромвидав України. 1999. 172 с.

^{1,2} Науковий керівник – к.с.-г.н., доцент В. Б. Левченко